

EL - VEHHÂB

El-Vehhâb, çeşit çeşit nimetleri daima bağışlayan anlamında, Yüce Allah'ın esma-i ilâhîsinden bir ism-i şerifleridir. Mana itibariyle El-Mün'im ismine yakındır.

Bu ismin hususiyeti hibe manasına gelip herhangi bir karşılık ve menfaat gözetmeden mal bağışlayan demektir. El-Vehhâb bu mananın çokluğunu ifade eder. Bu da her zaman her yerde ve her şeyi dilediği gibi verebilmek kudretidir. Meselâ, muhtaca mal, hastaya şifa, cahile bilgi, kısıra çocuk, sıkılmışa kurtuluş, yanmış kavrulmuş toprağa yağmur gibi en ufak en ehemmiyetsiz hacetten en büyük ve mühim hacetlere kadar hududsuz, kayıtsız ve şartsız hakiki bağışlayıcı ancak Erhamürrahimin olan, El-Vehhâb olan Allah'tır. Çünkü O, Malik'ül mülk'tür, mülk O'na aittir, O Kâdir-i Mutlak'tır. Dilediği zaman dilediğine dilediği kadar verir. Hiçbir güç buna asla mani olamaz. O dilemedikçe hiç kimse kimseye asla hiçbir şey veremez. Allah'ın vermesi çeşitli yollarla çeşitli sebeplerle zuhur eder. Meselâ Allah insanlar arasında bağışlayıcı yani hibe edici bir sınıf yaratmıştır, bunlar Allah'ın bu El-Vehhâb isminin tecellisine mazhar olmuşlardır ki, bu kişiler Allah'ın El-Vehhâb sıfatını gösteren nişaneleridir. Bunlar hiçbir karşılık beklemeden imkânları nisbetinde hep hibe ederler ki, malı olan maldan, ilmi olan ilminden yeri gelince de canlarını dahi seve seve hibe ederler. Bu infaktan veya hibeden büyük zevk duyarlar. Hibe etmek onlar için en zevkli yatırımdır. Seve seve, cana minnet bilerek hep hibe ederler ki bunlar Mevlâ'nın El-Vehhâb isminin tecellisinden çokça hisse almış bahtiyar kullardır.

Kur'an-ı Kerîm'de bir ayet-i kerimede şöyle buyrulur: "O kimseler ki mallarını Allah yolunda harcarlar. Sonra da o harcadıklarına bir minnet bir eziyet yüklemeler..."¹

Allah'ın hibesi çeşitli yollarla olur meselâ hastaya şifa vermesi ki, doktor ve ilaç vasıtası ile zuhur eder. O doktora ilmi veren, o ilaca tesiri halk eden şüphesiz Allah'tır. O doktora Alîm ismi ile tecelli etmese o doktor asla hiçbir bilgi sahibi olamazdı. Tevessül edilen sebepler akim (neticesiz) kalırdı. Evet, o Yüce Allah ki, kulun cüz'î iradesini kullanması doğrultusunda Mevlâ külli iradesiyle tecelli etmiş olup o kuluna talep ettiği ilmi hibe etmiştir. Bu bir sünnettullah'tır. Genelde sebeplere tevessül edip çalışan kim olursa olsun talebi doğrultusundaki say'ini boşa çıkarmayıp dilediği kadar muvaffak eder, hibe eder, ihsan eder. Hasta kuluna da işte o doktor ve ilaç vasıtası ile şifa verir ki, burada da Şafî ism-i şerifinin tecellisi ile kuluna şifa hibe etmiş olur.

Yüce Allah'ın bu isminin tecellisine mazhar olan kulları halk tarafından sevilir, itibar görürler. Bu sığata haiz olanlar her ne kadar takdire şayan kul iseler de şuna çok dikkat etmelidir, bu sığata haiz şahısları Allah'ın Vehhâb sıfatına ortak koşmamalıdır. Yani her ne kadar birileri tarafından yardım görülse de sebeplere takılıp kalınmalı, esas Vehhâb'ı görmezden gelir gibi bir yanılgıya düşmemeli, iyilik gördüğü şahıslara teşekkürünü arz ederken esas El-Vehhâb olan Yüce Yaratıcı'ya minnetar olup her iyiliği O'ndan bilmeli. Her ne kadar bu bağış bazı kişiler tarafından yapıldıysa da o kişilere o sıfatı ve o imkânı lutfedenin Yüce Mevlâ olduğunu asla unutmamalı. Her sıfatında olduğu gibi Yüce Allah bu sıfatında da tektir.

İnsanlar bağışladıkları malın iğreti, muvakkaten sahibi olsalar da yaratıcısı değildirler. O mallar onlara Allah'ın bağışdır. Malik-ül mülk O'dur. Verene verme muhabbetini, arzusunu veren de, alana faydalanma kudretini bağışlayan da Yüce Mevlâ'dır.

Bu ihsan duygusu, yani Rabbinin nimetlerini başkalarına kolayca verebilme keyfiyeti de yine Cenab-ı Hakk'ın bir hibesidir. Bu vasıfta olan ve hibe yapma imkânına sahip olan mümin bu tür hibeleri lutfeden Rabbine karşı şükran hisleriyle dolup taşmalı ve üzerindeki bu ismin tecellisinden bol bol faydalanmalı, bu kanaldan Rabbinin rızasını kazanmaya ve ukbası için bol bol yatırımlar yapmaya gayret etmelidir. Böyle bir vasıf herkese müesser olmaz. Her insanda bir veya birkaç ism-i şerif ağır basar da bundan dolayı o güzel haslet kişiye kolay ve sevimli gelir. Kimisine El-Halîm ismi ağır basar, o kişi gayet yumuşak mizaçlıdır, kimisi de El-Alîm isminin tecellisine mazhardır ki, ilme meraklı olup âlimlerden olur. El-Vehhâb ism-i ilâhîsi de kimde kuvvetli tecelli ederse o şahıs infakta asla zorlanmaz. Değil malı, ilmi, gücü ile infak, yeri gelince canını bile Hak

¹ Bakara:262

uğrunda hibe etmeye hazırdır. Bu durumda olan kulları Allah (c.c) riyadan, ucubdan, sum'adan korusun, maazallah bu mezmum sıfatların herhangi biri ile bu güzelim amel faydasız hale gelip hatta aleyhine rol alır ki, cezaya, ikaba sebep olur. Bu vasıfta olan kimse verenin de, verdirenin de Mevlâ olduğunu ve üzerindeki El-Vehhâb isminin tecellisini ve bu tecellinin zuhuruyla bu vasfa nail olduğunu hatırdan çıkarmayıp övünmek yerine Rabbine şükrünü arttırmalıdır.

Bağış görmüş kimselere düşen, başta da belirtildiği gibi şahıslara, sebeplere takılıp kalmamaktır. Maazallah bu iyilikleri, bağışları şahıslardan bilip sebeplere takılır kalır da esas Malik'ül mülk olan El-Vehhâb olan Yüce Mevlâ'yı hesaba katmaz, Rabbine karşı şükür ve minnet duyguları ile dolup taşmazsa şirk-i hafiye düşebilir, büyük bir tehlike ile karşı karşıya kalır.

Bu hususta verenin de alanın da çok uyanık olması lazımdır. Bağış yapan da bağışa mazhar ola da Rablerine olan minnettarlıklarını unutmamalıdır ki böylece bu durum her ikisi için de rıza-i ilâhîye vesile olsun.

Dünyada her ihtiyacımızı karşılıksız bağışlayan, hibe eden Rabbimiz ukbada da oraya has bağışlarla serfiraz eylesin inşallah.

O Yüce Allah ki, bunca bağışladığı nimetlerden hiçbir ücret beklemiyor. İhtiyacı yok ki beklesin. Herkes O'na muhtaç, O ise her şeyden müstağnidir. O Allah ki kendisini Samed diye tanıtıyor. Bütün zerrelere inanıyoruz ki evet, o Samed'dir. O Allah ki, cümle sıfatında, esmasında birdir. Yaratan, yaşatan O'dur. Cümle canlıların ihtiyacını karşılıksız veren O'dur. O, El-Vehhâb'dır. Bazı emir ve nehiyeler vaz edip kullarını bunlarla sorumlu tuttuysa o ahkâm-ı ilâhî yine kullarına bir hibedir. Çünkü kulların istifadesi, iki âlemde de rahat ve huzuru içindir ki, bu ahkâm-ı ilâhîyeye uyulduğu takdirde lütf-u kereminden ukbada, asli vatan ahiret yurdunda tekrar pek çok bağışlar yapacağını müjdesi ile El-Vehhâb olduğunu tekrar tekrar ilan eder. Bu konu ile ilgili bazı ayet-i kerimeler şöyledir:

"Allah'a güzel bir ödünç verecek olan kim? Allah karşılığını ona kat kat verecektir ve ayrıca ona çok değerli bir mükâfat da vardır." ²

Bu ayet-i kerîmede geçen Allah'a ödünç vermedeki maksadı tefsirciler şöyle açıklamışlardır: Sırf Allah rızası için maddi sıkıntıda olanlara hibede bulunmak veya borç vermek, yardımcı olmak.

"İşte bunlar, hayır işlerine koşarlar ve onlar hayır için önde giderler." ³

Bu ayetten anlaşılır ki bu ismin tecellisine mazhar olan müminler adeta iyilik yapmak için birbirleriyle yarışır, hibe etmek için can atarlar.

"Mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık Allah yolunda verenler yok mu? İşte onlar için Rableri katında mükâfatları vardır. Onlara herhangi bir korku yoktur, onlar üzülmeceklerdir." ⁴

"Mallarını Allah yolunda harcayanların durumu, her başağında yüz tane olmak üzere, yedi başak veren bir tanenin durumuna benzer. Çünkü Allah dilediğine kat kat verir..." ⁵

Bunlar ve benzeri pek çok ayetlerde, Yüce Mevlâ'nın karşılıksız bağışladığı nimetlerden sırf Allah rızasını kazanmak maksadı ile bağışta bulunanlara ahirette baki nimetlerin bağışlanacağı, onların Cenab-ı Hakk'ın nimet-i uzmasına gark olacakları bildirilmiştir. Rahmeti sınırsız Kerîm Cevâd olan Mevlâ, rahimiyetinin muktezası El-Vehhâb ismiyle tecelli eyleyip dilediğine kadar ihsanlarda, ikramlarda, bağışlarda bulunacaktır. Şu vücut ülkesini yaratıp bağışlayan Yüce Mevlâ muvakkaten mülkiyet hakkı tanımıştır ki elim, ayağım, gözüm, kulağım, kızım, oğlum evim, malım vs. diyoruz. Bunlar aslında kime ait, kimin malı, kimin mülkü? Elbette ki Malik-ül mülk olan Yüce Allah'ındır, sahibi O'dur. O Erhamürrahimin ki sünnetullah gereği muvakkaten adeta mülkiyet hakkı tanımış, hibe etmiştir. Şu var ki, dünya fani, içindekiler de fani, baki âlem ahiret yurdudur ve oradaki hayattır. Öyleyse bu fani âlemde fani şeyleri muvakkaten ihsan eden Mevlâ muvakkaten de mülkiyet hakkı tanımıştır. Kullara kendini tanıtip El-Vehhâb olduğunu hatırlatmıştır ve adeta şöyle bir anlaşma yapmıştır: Ey kulum, ferasetli

² Hadid:11

³ Müminun:61

⁴ Bakara:274

⁵ Bakara:261

ol, sana bağısladığım maddi manevi nimetlerden sen de yine kendi menfaatin için bağış yap, böylelikle huzuruma El-Vehhâb isminin tecellisi ile, bu sıfatım ile gelersen rızama erersin ve bu ebedi yurttta ebedi nimetler ve cennette mekan ve makamlar bağışlarım hem bu öyle bir hibe ki bakidir, buyurarak, işte böylece cennet yurtlarında mülkiyet hakkına nail olursun, der. Bu uyarılar, müjdeler karşısında duyarsız kalmak akli başında bir mümin için düşündürücü doğrusu. Akıllı bir mümin böyle kârlı bir ticaret için ayette bildirildiği üzere bu yolda adeta yarış yapar, insana verilen hırs hissini fani dünyasında mal depolamakta değil de ahreti için bol bol yatırım yapmakta kullanır. Çünkü böyle bir yarışa Allah itibar ediyor ve kullarını teşvik ediyor, en güzeli de rızasına vesile kabul ediyor.

Bu konu ile ilgili bir menkıbe şöyledir: Medine-i Münevvere'de bir ara ciddi maişet sıkıntısı oluyor. Açlıktan muzdarip durumda olanların sayısı hayli kabarıyor. Medine'den Şam'a ticaret kervanı gidiyor ki bu kervanda başrolü alan Hz. Osman (r.a). Gelen rivayetlere göre yedi deve yükü buğdayla dönüyor. Tacirler yolunu kesiyor, o günün fiyatı ne ise o fiyattan çok daha fazla bedel teklif ediyorlar, fakat bir türlü Hz. Osman'ı ikna edemiyorlar, ne diyorlarsa beyhude. "Yedi yüz misli verirseniz ancak o zaman veririm" diyor. Tabi tacirler gülüyor, "hele bir düşün, sabah görüşürüz" diyerek ayrılıyorlar. Hz. Osman onlardan ayrılınca doğru Medine'nin yolunu tutuyor ve sabaha kadar bütün buğdayları Medine halkına dağıtıyor. Sabah olunca tacirler geliyor, Hz. Osman'ı buluyorlar ve "Kararını verdin mi?" demeleri üzerine "Ben size dedim, yedi yüz misli verirseniz veririm diye. Siz bu teklifimi kabul etmediniz, ben de yedi yüz mislini verene verdim" deyince tacirler gülüyor, şaka yaptığını zannediyorlar. Fakat bu işin hiç şakası yok tabi ve Hz. Osman (r.a) Bakara Suresi'nin 261. ayetini okuyor. İşte asr-ı saadette Yüce Mevlânın El-Vehhâb isminin tecellisine mazhar olmuş, bu sıfatla sıfatlanmış bahtiyarlardan biri de Hz. Osman Zinnureyn (r.a)'dir. Her mevzuda olduğu gibi bu mevzuda da doruk noktasını teşkil eden Hz. Resulullah (s.a.v), Hz. Hatice, Hz. Ebu Bekir, Hz. Ömer ve ehl-i beyt, pek çok sahabe-i kiram, onların yolunu izleyen veraset-i enbiya her hususta olduğu gibi bu hususta da zirveleşmiş, örnek olmuşlardır. El-Vehhâb isminin nuru ile nurlanmış, bu ism-i şerifin tecellisine mazhar olup akıllıca bağışlarda bulunmuşlar, hibe üstüne hibe etmişlerdir. Böyleleri her asırda bulunmuştur. Günümüzde de bu bahtiyarların olduğuna ve olabileceğine inanıyoruz biznillah. Dileriz, Rabbül âlemin, âlem-i İslâm'da bu zümreyi çoğaltsın. Her ism-i ilâhî gibi El-Vehhâb ism-i ilâhîsinin de sırrına mazhar eylesin. Mevlâ'dan dileğimiz bizleri bu güzel vasıfla vasıflandırıp isar ehli eylesin, âmin.